

2.2020

Sveriges teckenspråkstolkars förenings medlemstidning

TOLKTRYCKET

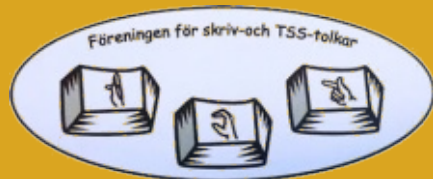
Årsmöte
på
distans

s.8-9

Nya styrelsen presenteras s.4-6

Checklista för tolkning på distans s.10

Covid-19 och teckenspråkstolkar s.16-23

Ny styrelse för FST s.3

Nyxade kollegor s.7

Finsk forskning om tolkning
och kön s.12-15

Ledare

Det finns olika sätt att säga att det sällan blir precis som man tänkt sig. Vill man vara finkulturell kan man använda Robert Burns klassiska "the best laid plans of mice and men often go awry", önskas någonting lite mer färgstarkt så finns min pappas "Om du hoppas i ena handen och skiter i den andra, så får du se vilken du får mest i", och den duger minst lika bra.

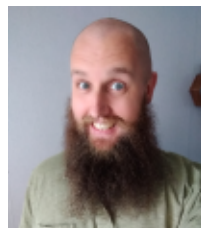
Många saker blir inte som man tänkt sig, när vi föreställde oss sommaren 2020 var det nog få som hade gissat att det här var året då man lärde farmor hur Skype fungerar, eller att man hela sitt liv har tvättat händerna fel. Det blev en annan vår och sommar än vi tänkt oss, på grund av extrema omständigheter.

Det här är en extrem tid, men det finns en normalitet som väntar även efter den här stormen, när de sista korttidspermitteringarna har återkallats, sjuksköterskorna återigen får ta raster och man kan krama sin mormor utan att vara rädd. Problemet med den normaliteten är att när den kommer tillbaka, så riskerar den att vara likadan som den var innan. Underbetald vårdpersonal går tillbaka till underbemannade sjukhus, hemtjänsten har fortfarande inte tid att ta hand om våra föräldrar, och för oss tolkar... ser det väldigt olika ut.

De tolkar som tar examen nu i dagarna kommer ut till en kaosartad värld i ett extremt läge. När stormen väl bedarrat och vardagen återvänder så kommer de tyvärr inte till en bransch som med öppna armar välkomnar de nykläckta, osäkra tolkarna med trygghet och stabilitet, med mentorer och förutsättningar. De kommer istället alltför ofta till en ohelig härva av otrygga anställningar, extrajobb, skyhöga förväntningar, kaosartade upphandlingar och en enorm förvirring över vad de faktiskt gett sig in på.

Trots allt detta är det ett jobb jag och många andra längtar till, ett yrke som utmanar och lär oss nya saker varje dag. Tolkar är den sortens människa som frivilligt tar sig an uppgiften att göra en av de kognitivt svåraste saker den mänskliga hjärnan kan göra, och vi gör det med ett leende. Innan jag tog examen kunde jag inte föreställa mig hur livet som tolk skulle vara, varken kampen för att livnära sig på det, eller vilka fantastiska kollegor jag skulle ha; generösa, uppmuntrande och välkomnande.

Milt sagt, inte precis som man tänkt sig.

Jonathan Gierdda
Ledamot
jonathan.gierdda@sttf.org

TOLKTRYCKET

Sveriges teckenspråkstolkars medlemstidning

Mejl: tolktrycket@sttf.org

Ansvarig utgivare: Rebeca Ferrer Esquivel

Redaktör: Stefan Coster

Medverkande detta nummer:

Jonathan Gierdda, Sofia Lindgren, Evelina Alenäs, Silke Spangler, Katariina Valentin, Maria Sköld, Alva Rosengren-Blom, Rebeca Ferrer Esquivel, Tina Wigren Svensk, Juli af Klintberg, Kristian Kåresjö Nelson, Anna Witter-Merithew, Johanna Alesmark, Marie Edholm, Angelica Grann, Stefan Coster och Viktor Edholm.

Trycks hos: Myrans tryckeri

Nummer sedan start: 109

Deadline för nästa nummer: 23 augusti

STTF:s styrelse:

Rebeca Ferrer Esquivel, ordförande
Juli af Klintberg, vice ordförande
Tina Wigren Svensk, kassör
Kristian Kåresjö Nelson, webansvarig
Jonathan Bjurefors Gierdda, ledamot

Annonsera i tolktrycket

1/1-sida 4 000 kr
2/3-sida 3 000 kr
1/2-sida 2 500 kr
1/3-sida 1 800 kr
1/4-sida 1 500 kr
1/8-sida 1 000 kr

Vid köp av halvsidesannonser (eller större) i tidningen ingår en veckas annonsering på sttf.org och en puff i STTF:s flöde på facebook.

Redaktion:

Johanna Alesmark
Marie Edholm
Alva Rosengren-Blom
Silke Spangler
Stefan Coster

sttf.org

[sttfolk](#)

Sveriges
teckenspråkstolkars
förening (STTF)

Bli medlem på sttf.org

Aktiva 350 kr
Stödjande 200 kr
Organisation 600 kr
Endast prenumeration 600 kr
Extra nummer (för pren.) 350 kr
Studering 175:-

Vi är en taggad ny styrelse och vårt mål är att utveckla FST till en stark förening genom fler medlemsaktiviteter, intressant fortbildning och matnyttiga nyhetsbrev.

Kanske känner du igen några av namnen från styrelsen? Inte mindre än **fem av styrelsens ledamöter** är också teckenspråks- och dövblindtolkar. Vår förhoppning är att detta ska underlätta samarbetet och kontaktytorna mellan föreningarna än mer. Att STTF under sitt digitala årsmöte beslutade att bli organisationsmedlem i FST är ett viktigt steg!

Aktuellt i FST är bl.a. arbetet med det beklagliga beslut som fattats i Region Gävleborg om att inte tillåta förinskrivning av sångtexter i samband med gruppbokningar. Mer om detta kunde ni läsa i förra numret av Tolktrycket. **FST har nu täta kontakter med HRF** och har skickat in en skrivelse till Region Gävleborg där vi ifrågasätter beslutet. Att det innebär en kraftig försämring av tolkarnas arbetsmiljö är uppenbart! Utvecklingen är oroväckande. Samtidigt sätter dylika problem och frågor fingret på varför föreningar som FST och STTF är så viktiga – om inte vi bevakar våra intressen, vem ska då göra det? Kampen som vi skrivtolkar nu för, för vi i förlängningen även för STTF:s medlemmar. Om en yrkesgrupp drabbas av dåliga beslut, vad hindrar församlingarna från att spilla över på andra yrkesgrupper?

2015 beslutade STTF generöst att FST skulle få ha **en stående sida i Tolktrycket**, något vi verkligen ska bli bättre på att använda oss av för att nå ut till er alla, både renodlade skrivtolkar, tripplar och stödjande medlemmar (dvs teckenspråkstolkar!).

Glad sommar önskar FST:s styrelse genom Evelina Alenäs

FST höll sitt årsmöte i mars.

Detta är den nya styrelsen:

Evelina Alenäs – ordförande

Malin Wennblom – sekreterare

Carin Vesterlund – kassör

Mark Touktarev – ledamot

Nina Strand – ledamot

Ingela Jansson – ersättare

Kicki Åkerström – ersättare

ECOS – European conference of Speech to text reporters,

skrivtolkarnas motsvarighet till EFSL:s konferenser, har pga coronapandemin ändrats från två dagar i Trondheim till DigiECOS – en digital konferens – fredagen 28/8. För bara 150 norska kronor kan du ta del av en hel dags intressanta föreläsningar och diskussioner. Missa inte detta! Sök på "ECOS Trondheim 2020" på Facebook för mer information.

Bli medlem hos FST för att ha full koll på vad som sker i skrivtolkvärlden!

Fullvärdig medlem: 350 kr.

Stödjande medlem: 175 kr.

Betala till bankgiro 5526-81 14 och märk betalningen med ditt namn och din mejladress.

 Föreningen skriv- och TSS-tolkar

 www.skrivochtsstolk.se

 info@skrivochtsstolk.se

2020 har börjat på ett märkligt sätt, minst sagt.

När året började hade vi sett fram emot en vår med kurser, workshops och konferenser och framför allt STTF:s årsmöte den 14 mars där den nya styrelsen skulle väljas in och Gavin Lilley skulle leda workshop om och med tolkar men allt ställdes in av något som drabbade hela världen, coronaviruset. Istället blev årsmötet framflyttat till den 11 maj och allt skedde digitalt. Årsmötet blev en succé och uppskattades av medlemmarna, även om det var lite tekniskt strul så genomfördes det galant och vi fick en ny styrelse!

Workshopen med Gavin Lilley kvarstår, men i skrivandets stund har vi inga datum på grund av den rådande situationen och vi lovar att vi kommer att meddela er i god tid när det blir av. Följ oss på Instagram, Facebook eller på vår hemsida: sttf.org för mer information!

Tolksverige har haft en minst sagt besynnerlig vår och vi vet ännu inte hur framtiden ter sig när situationen med corona fortfarande är osäker. Många tolkar har förlorat uppdrag, blivit permitterade eller varit helt utan jobb och därför blivit tvungna att gå på a-kassa. Ingen av oss tänkte att detta skulle hända. Det är nästan surrealistisk, som

taget ur en film. Men verkligheten är sådan: Flertalet tolkar har sökt andra jobb. Det är tråkiga utsikter för tolkar som gärna vill fortsätta att vara yrkesverksamma, men frågan är också hur många av dessa tolkar som kommer tillbaka? Vi hoppas naturligtvis att många kommer tillbaka och att de nya tolkarna som tar examen under våren inte släpper detta yrke.

Det första styrelsen ska göra är att se till att köpa en kanslitjänst hos SDR. Detta behövs som ett led i föreningens utveckling och ett sätt att låta styrelsen fokusera på rent styrelsearbete: att skapa innehåll som är av vikt för alla våra medlemmar.

Först så här innan sommaren ska nya styrelsen sätta sig in i vad som har varit och vad som ska göras, innan vi sätter igång och styr kosan mot... ja, vi har en del idéer, så vi får se. För allt beror på den rådande situationen. Det är en märklig tid för oss alla, så vi får framför allt se till att vara rädda om varandra!

**Hälsningar,
nya styrelsen för 2020**

Rebeca Ferrer E.
Styrelsens ordförande

Året 2020 tvingade oss alla att tänka om och tänka nytt. Det är ändå märkligt att det inte var corona som ledde mig till ordförandeposten, utan risken att STTF annars skulle lagt ner. Jag har suttit och smidit planer under mina första år som tolk och trodde att jag skulle få min chans längre fram men nu är det här, så vi kör!

Jag finns i Göteborg och jobbar lite här och där som frilans och egenföretagare sen några år tillbaka. Mestadels med teckenspråkstolkning, men även lite engelska och spanska när tillfälle ges. Det jag älskar med vårt jobb är omväxlingen, men för mig är det viktigt med ett forum där vi alla kan nätverka bortom bolagsgränser och oavsett

anställningsform.

Vår tidigare styrelse har gjort ett utomordentligt arbete. Jag tror att dom flesta av oss ryggar tillbaka när vi ser hur mycket dom har fått jobba och första halvan av 2020 har inte varit väldigt motiverande. Men det är kanske precis därför vi behöver satsa på föreningen nu. Min vision är ett aktivt STTF som kan nå ut till alla sina medlemmar. Vi måste börja utnyttja de digitala plattformarna som idag finns till vårt förfogande och på så sätt sprida den tysta kunskapen vi alla samlar på oss varje dag på jobbet.

Har du idéer eller förslag till oss? Hör av dig! Och mig får du enkelt tag på genom att skriva till rebeca.ferreresquivel@sttf.org

Juli af Klintberg
Vice ordförande

Jag har ett år kvar och ser fram emot att jobba med den nya styrelsen. Jag är mest glad över att STTF-föreningen inte läggs ned utan fortsätter starkt. Det finns tidigare idéer och den nya styrelsen har fler idéer så det blir nog

ett givande år!

Jag bor och verkar i Stockholm, dock jobbar jag som internationell teckentolk på fritiden eller om behov finns tar jag tjänstledigt från ordinarie jobbet på UR. Drömmen är att jobba som tolk på heltid någon gång i detta liv, jag började för ungefär 25 år sedan och ännu har jag inte fått det beskedet.

En av mina hjärtefrågor är hörande tolkar och döva tolkar i team. Det är delade åsikter om döva teckenspråkstolkar. Bl.a. att de inte har tillräcklig utbildning. Det är bra att det finns tolkutbildning på distans för döva, på Västanviks folkhögskola. Det behövs även en likvärdig utbildning motsvarande hörandes tolkutbildning, 2 års utbildning på heltid. Det har också förekommit viss oro om att döva tolkar kommer att ta hörandes tolkjobb, vilket inte stämmer. Jag lovar att döva teckenspråkstolkar aldrig kommer att höra igen så det är

bättre att sikta på att jobba i team.

Det blir bara gain, för både döva och hörande teckenspråkstolkar med gedigen kunskap i första språket, teckenspråk respektive svenska, och tillsammans får vi en större bredd i tolkningen.

Det finns en arbetsgrupp som etablerades vid STTF:s årsmöte i Göteborg förra året. Vi är två personer i arbetsgruppen och av olika skäl har den gruppen inte kommit längre. Mitt mål detta år är att bl.a. skaka liv i denna grupp och se vad som kan hända. Och så medlemsvärvningen, för jag (och hela styrelsen!) vill gärna se antalet medlemmar växa! Funderingar eller frågor? Då finns jag på juli.afklintberg@sttf.org. Välkommen!

Kristian Kåresjö Nelson
Webbansvarig

Jag bor och verkar i Stockholm och har gjort det sedan min tolkexamen för tre år sedan. Jag är övertygad om att jag (vi!) har världens bästa jobb och jag ser STTF som ett forum där vi samlas för att stärka den fantastiska tolkkår vi har.

I sista stund, knappt en timme innan årsmötet, bestämde jag mig för att ställa upp och kandidera till ledamot och hittills har jag inte ångrat det! Som ledamot i styrelsen ser jag fram emot att driva våra gemensamma frågor, och som webbansvarig att träffa er alla på våra sociala medier, att uppdatera er om nyheter och

kommande arrangemang via hemsidan och mycket mer.

Har du åsikter om hemsidan, förslag på hur den borde utformas eller andra banbrytande idéer? Maila mig på: kristian.karesjonelson@sttf.org. Vi ses ute på fältet!

Tina Wigren Svensk
Kassör

Jag klev in och stöttade styrelsen efter ett nödrop förra året då de plötsligt stod utan kassör och möjlighet att avsluta året rent ekonomiskt, och sedan kändes det självklart att fortsätta. Jag jobbar och bor i Stockholm.

Om jag skulle beskriva mitt arbete så är det lycka! Att tolka gör mig glad. Jag hade förmånen att få börja min bana som tolk med att jobba som anställd tolk till en och samma person på en arbetsplats. Här väcktes insikten om hur otroligt viktigt samarbetet mellan tolkar och tolkanvändare är för en lyckad tolkning. Vi behöver bli ett team, tolkar och tolkanvändare, då kan det bli hur bra som helst.

Jag ser fram emot att vi i styrelsen får en chans att träffa, interagera och utbyta erfarenheter med alla er, både gamla och nya kollegor. Känner du att du har en fråga du brinner för hör gärna av dig till oss i styrelsen så kan vi hjälpas åt att driva den. Nu tar vi oss an en annorlunda och ny framtid i coronas kölvatten. Vi tolkar har ett otroligt viktigt arbete och hjälps vi åt över gränser oavsett var eller hos vem vi arbetar, så kan vi gå starkare ur det här.

Jag är en del av STTF. Du är en del av STTF. Vi gör vårt bästa i varje given situation. Så kom ihåg att ge dig själv beröm, och så berömmar vi varandra så ofta vi kan. Då orkar vi igenom det här! Vi ses där ute i verkligheten.

Jonathan Giertha
Ledamot

Jag blev otroligt glad när jag blev tillfrågad att sitta med i årets styrelse, jag har varit föreningsentusiast (-nörd är inte fel, men entusiast är gladare) i över 15 år och är enormt taggad att få vara en del av det här arbetet.

Tolkar är en härlig, men märklig grupp människor. Vi är människor som frivilligt väljer att göra något otroligt komplicerat, under tuffa villkor för en hyfsat blygsam ersättning. Nästintill undantagslöst har varenda kollega jag träffat varit hjälpsam, välkomnande och glatt delat med sig av erfarenheter och historier (och helt fantastiska historier). Det känns sanslöst motiverande att få chansen att bidra till den här yrkeskårens utveckling

och den här föreningen, jag hoppas kunna göra ett bra jobb och bidra med mitt perspektiv.

Det är också jag som har skrivit det här numrets ledare, vill man ha kontakt med mig går det alldeles utmärkt på jonathan.bjurforsgiertta@sttf.org. Jag gillar stadgearbete, finlir och skogspromenader. Vi ses!

Hallå där Valberedningen

Hur har arbetet med VB gått? Hur har intresset varit?

Det har varit lite hektiskt att vara i VB inför det senaste årsmötet. Vi har arbetat länge och hårt med att få tag i nya rekryteringar till styrelsen. Det var många i den förra styrelsen som avgått och skulle ersättas.

Vi har sökt med ljus och lykta efter ersättare under lång tid, finkammat varenda möjlighet. Många tips har vi fått, många som vill, men det passar inte i deras livspussel just nu.

Varför har det första förslaget ifrån VB bara bestått av tre namn, men ingen ordförandekandidat? Hur lyckades ni få fram en kandidat till ordförandeposten i slutändan?

Vi hade som mål att få tillräckligt med personer till platserna, det viktigaste var inte vilken plats utan att vi hade personer. När vi fått ihop de vi behövde, föreslog vi deras befattningar. Det har krävts endel övertalande för att få fram kandidater.

Det är bra att några vill ställa upp, annars vet jag inte hur det hade gått för vår viktiga förening. Kanske hade vi fått börja avveckla..

Varför utlyste ni inga nomineringar i Tolkstrycket?

Det var en bra ide att visa upp nomineringarna i vår tidning, detta ska vi tänka på i framtiden.

Det är viktigt är att våra medlemmar förstår att om ingen ställer upp i styrelsen, så blir det svårt att ha en fungerande förening.

Om man kan tänka sig att vara Sammanställande i valberedningen med i styrelsen eller har bra förslag så är man välkommen att höra av sig i god tid till årsmötet, så vi kan visa upp kandidaterna till Tolkstrycket före årsmötet.

Tack till alla som arbetar och ställer upp i vår förening! Vår förening är så viktig! En plats vi alla teckenspråkstolkar kan mötas på som tolkar, oavsett var vi jobbar!

Josefine Björkander

Sammanställande i valberedningen

Text: Silke Spangler

4 juni 2020 examinerades fyra skickliga Teckenspråks- och dövblindtolkar vid Önnestad folkhögskola

Åse Gummesson, Vivvi Jonsson, Celina Ebenhart samt Kristoffer Stuesson

Annorlunda årsmöte på distans

Av Stefan Coster

Den 11 maj 2020 höll STTF sitt uppskjutna årsmöte. Årsmötet var egentligen planerat att hållas i Örebro den 14 mars men fick skjutas upp och istället hållas på distans på grund av restriktioner till följd av Covid-19.

Totalt närvarade 38 röstberättigade medlemmar via videoplattformen Zoom. Och trots att det var första gången föreningen höll sitt årsmöte på distans flöt mötet på bra. Efter några inledande frågetecken kring turtagning, handuppräckning och röstning rullade mötet på bra, mycket tack vare ett gediget förberedelsearbete från styrelsen. Under vanliga årsmöten brukar årsmötesordförande ha ganska fullt upp, men på årets distansmöte var den uppgiften mycket större än så då allt kring det tekniska var nytt för många deltagare. Mötesordförande Åsa Byléhn och årsmötessekreterare Gunvor Svensson skötte inte bara sina uppgifter som mötesledare väl utan guidade alla igenom teknikeriet på ett förtjänstfullt sätt.

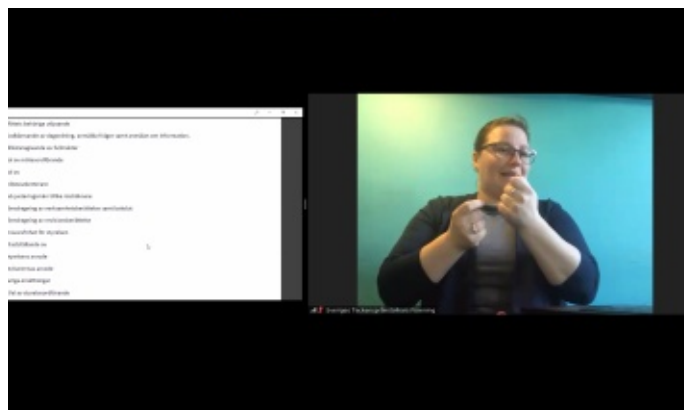
En funktion i videoplattformen Zoom är möjligheten att som mötesledare ställa frågor till deltagarna. På sin skärm får då var och en upp en fråga att ta ställning till. Resultatet sammanställs och skickas genast ut till deltagarna. Detta visade sig vara ett utmärkt sätt att ta beslut med såväl acklamation som med votering. Kanske detta med någon form av elektroniskt röstande kan vara något för framtida fysiska årsmöten att använda sig av?

I backspegeln har verksamhetsåret varit både turbulent och fyllt av stora projekt. Under året har tre av styrelsens ledamöter avgått samtidigt som man rott iland inte ett utan två stora arrangemang. I slutet av februari hölls den välbesökta och uppskattade fortbildnings- och årsmöteshelgen i Göteborg. I början på september stod Sverige som värd för Eflis konferenshelg med deltagare från hela Europa. Tolktrycket har rapporterat utförligt om både dessa evenemang, men det som sällan kommer med i skrift och som sällan syns utåt är vilket enormt arbete som pågår bakom kulisserna. Det man kan utläsa i verksamhetsplanen är antalet möten man haft, men förberedelse- och planeringsarbete består endast till liten del av faktiska möten. Under året har styrelsen haft hela elva ordinarie möten. Utöver detta har man redovisat hela 23 möten inför anordnandet av Efsli.

Styrelsearbetet har såklart inte enbart handlat om att arrangera två konferenser utan om så mycket mycket mer, men det är värt att notera hur mycket arbete en nästan halverad styrelse lyckats åstadkomma bara när det gäller fortbildnings- och konferenshelger.

Lite oturligt för styrelsens kontinuitet är att endast en person från den gamla styrelsen sitter kvar. Juli af Klintberg har ett år kvar på sitt mandat, medan samtliga övriga är nyinvalda. Detta verksamhetsår innehåller dock inga mastodontprojekt i storlek med Eflis konferens, men de vanliga åtagandena kring det intressepolitiska innebär ändå

en hel del jobb. Och här kan du som medlem hjälpa till. Detta år – liksom tidigare år – finns det pengar i budget avsatt för ”lokal fortbildning”. Poängen med dessa pengar är att vi som medlemmar skall kunna gå ihop för att hyra en lokal, bjuda in en föreläsare i något intressant ämne och få detta ersatt av STTF. Allt som behövs är att någon medlem tar tag och arrangerar, pengar finns avsatt. Givetvis måste man få godkänt för styrelsen först, men för verksamhetsåret 2019 avsattes 10.000 kr för det ändamålet. Noll kronor användes. Detta verksamhetsårs budget innehåller återigen 10.000 kr. Bara att arrangera på.

Årsmötesordförande Åsa Byléhn

Inför årsmötet var det in i det sista osäkert om vi alls skulle få någon styrelse eller ordförande. Det första valberedningsförslaget som gick ut saknade namn på ordförandekandidat och i ett mejl från styrelsen diskuterades risken att eventuellt behöva lägga ner föreningen. Jag tror att alla tolkar skulle tycka det vore hemskt tråkigt att behöva lägga ner föreningen, och det är inte kul att ens behöva ta den diskussionen. Och till sist var det några tappra medlemmar som åtog sig uppgiften att driva föreningen vidare. Dessa presenteras på ett eget uppslag. All heder åt dem!

Till oss övriga vill jag tipsa om och uppmuntra till att våga engagera oss bara yttepyttelitegrad. Varför just litegrad? Jo, många föreningar, inklusive STTF, lider av att ett mycket litet fåtal gör otroligt mycket arbete för föreningen. Det vore så mycket bättre om många personer gjorde litegrad. Så om du som läser detta känner att du skulle vilja bidra med bara en liten sak, vid endast ett tillfälle, så är det till stor hjälp för föreningen. Det kan handla om att arrangera en enda föreläsningkväll tillsammans med en kollega, att skriva en enda artikel om vad som händer på din arbetsplats, att skicka in ett enda foto på någon händelse vi skriver om i Tolktrycket, att föreslå en enda förbättring av stadgarna, att erbjuda sig att göra en enda uppgift under nästa årsmöteshelg osv.

Om just du som läser detta tänker efter och funderar på vad just ”din enda sak” skulle kunna vara så kommer vi gemensamt kunna ge vår förening en rejäl skjuts framåt.

I april i år publicerade specialpedagogiska skolmyndigheten en checklista för tolkning av möten på distans

Källa: spsm.se

Inför mötet

- Antal tolkar: vid tolkning av möten kommer det att krävas två tolkar för att säkerställa tolkningen. Undantaget är korta möten med två partssamtal, då kan det räcka med en tolk.
- Båda tolkarna som ska tolka mötet måste befinna sig på samma plats. Det är en förutsättning för att kunna säkerställa tolkningen och för att tolkarna ska få en bra arbetsmiljö.
- Samtalets längd: Överväg noga hur lång tid som är lämpligt för möte via Skype/videokonferens, med hänsyn till såväl tolkarnas som mötesdeltagarnas arbetsmiljö.
- Tänk på att: möten över en timme kräver pauser
- Antalet deltagare: max 5 rutor i Skype
- I bokningen ska det framgå vem som ansvarar för mötet och vem som kommer att leda mötet.
- I tolkbeställningen måste det framgå att mötet ska ske på distans.
- Om PowerPoint eller annat material ska presenteras under mötet så ska tolkarna få tillgång till det innan mötet.
- Om mötet ska spelas in måste det meddelas innan. Tolkar måste godkänna det innan.

Fysiska förutsättningar

- Bildkvalitén och ljudkvalitén är viktig. Är den inte tillräckligt bra behöver tolken avbryta.
- Tänk på att ha fullgod belysning. Undvik ljus bakifrån exempelvis från fönster eller lampa.
- Använd enfärgad och mörk tröja för att underlätta avläsning.
- Alla deltagare som finns i bild har en bakgrund som inte är visuellt störande.
- Alla som talar använder headset: eller fullgod ljudupptagning i konferensrum.
- Alla mikrofoner ska vara avstänga ifall man inte ska säga något. Detta för att undvika onödigt bakgrundsljud.
- Vid Skype-möte måste varje deltagare sitta enskilt i en ruta.

Under mötet

- Turtagning: Det är viktigt att mötesledaren styr turtagningen.
- Innan man påbörjar ett uttalande så säger man sitt eget namn.
- Observera att tolkarna inte översätter texter, som t ex instruktioner till en uppgift. Tolkarna tolkar från talad svenska eller svenskt teckenspråk.
- Tänk på att: Vid presentationer som syns på deltagarnas skärmar så måste också deltagarna synas i bild. Detta för att man ska kunna se allt som sägs på teckenspråk.
- Det är mötesledarens ansvar att se till att tekniken fungerar.
- Mötesledaren har ansvaret att se till att alla, som behöver, ska kunna se tolken samt vem som pratar.

Nyhetsbrev

Visions nätverk för teckenspråks- och dövblindtolkar, skriv- och TSS-tolkar

Den 30-31 januari träffades Visions nätverk för teckenspråks- och dövblindtolkar, skriv- och TSS-tolkar i Stockholm. På agendan för dagen fanns inbjudna från Arbetsmiljöverket, Myndigheten för delaktighet och Myndigheten för yrkeshögskolan. Sveriges dövas riksförbund var även de inbjudna men hade med kort varsel fått avboka på grund av sjukdom.

Myndigheten för delaktighet

Emmanuel Galaup från Myndigheten för delaktighet (MFD) gav en gedigen genomgång om MFD:s uppdrag generellt, vilken slags myndighet den och regeringsuppdraget för Tolk i arbetslivet. I det sista nämnda uppdraget har man skapat en webbplats där arbetsgivare och arbetstagare kan hämta information kring tolk i arbetslivet, tekniska lösningar, checklistor för arbetsgivare och även en webbplats för att belysa Goda exempel. MFD har via kontakt med TALFÖR (tolkchefernas intresseorganisation) bett om hjälp att skicka ut information till arbetsgivare om att myndigheten önskar så in Goda exempel.

”

många av oss kanske har problem med handleder efter många års tecknade och skrivande

Arbetsmiljöverket

Från arbetsmiljöverket kom Kersti Lorén, sakkunnig i ergonomi handledsyrken. Vi hade bjudit in henne för frågeställningen ”handledsskador hos tolkar”. Vissa yrken där handlederna är speciellt utsatta har medicinska kontroller med viss tidintervall. Det kan vara slaktare som har vridrörelse med motstånd för handleden eller om yrket medför risk för vibrationsskador i händer. Vi som tolkgrupp kvalade inte in som ett sådant yrke även om många av oss kanske har problem med handleder efter många års tecknade och skrivande. Arbetsmiljöverket uppdrag är att se

till att arbetsmiljölagen och arbetstidslagen följs, att ta fram allmänna föreskrifter (AFS) och att göra tillsyn. Myndigheten arbetar mycket med att främja samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare när det gäller arbetsmiljö samt att informera arbetsgivare (inkl politiker) och ta fram statistik över tex arbetsolyckor och tillbud. På arbetsmiljöverkets hemsida finns samtliga lagar och allmänna föreskrifter att läsa.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Maria Hedlund och Martin Ståhlgren representerade Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH). 2012 fick MYH överta ansvaret för tolkutbildningarna från Tolk och översättarinstitutet (TÖI). Utbildningarna finns i dag på tre skolor, Västankvick, Fellingsbro och Södertörn (Södertörn driver både skriv- och teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar). Tyvärr är det en utförsbacke när det gäller antal studenter som söker till utbildningarna och som slutför dem. På MYH:s hemsida finns en rapport över 2018 års granskning av utbildningarna. Antalet som söker och genomför utbildningarna minskar stadigt varje år. Som exempel beviljades 75 platser 2017 men för kursstart hösten 2020 endast 56 st. 2013 var 13 % av platserna utnyttjade och 2018 var siffran hela 63 %.

Övrigt

På Visions hemsida kan du via följande länk läsa minnesanteckningar och verksamhetsplan för nätverket. <https://vision.se/Yrken/tolkning/visions-forslag-for-teckensprakstolkar/> Här är även en direktlänk där Vision samlat information om tolkyrket. <https://vision.se/Yrken/tolkning/>

Färsk finsk forskning om tolkning och genus

Av Silke Spangler

Har du någonsin frågat dig vad det innebär för oss tolkar och vår profession i sin helhet att tolkyrket är så pass kvinnodominerat som det är? Det har du säkerligen gjort, men forskning finns det tyvärr inte mycket om på detta område.

Tolktrycket har tagit kontakt med Katariina Valentin, finsk teckenspråkstolk som tagit en europeisk master i teckenspråkstolkning. I en finsk kontext har hon inom ramarna för sin masteruppsats undersökt hur faktumet att cirka 80 % av teckenspråkstolkarna är kvinnor påverkar tolkarnas roll och yrkets status. Läs mer om detta och om masterprogrammet EUMASLI på nästa uppslag. Men först lite om Katariina som person och hur det har varit för henne att läsa EUMASLI.

Varför sökte du dig till EUMASLI?

Jag ville studera på masternivå och har alltid varit intresserad av internationella perspektiv. Och så ville jag utveckla mina akademiska engelskakunskaper.

Skulle du rekommendera andra tolkar att läsa EUMASLI? Varför?

Det gör jag definitivt! Jag har fått kunskaper om forskning inom tolkning och om den akademiska världen, knutit många nya internationella kontakter och fått en bredare förståelse för vår profession.

Vad tar du med dig från studierna tillbaka till ditt arbete som tolk?

Efter att ha genomgått EUMASLI har jag fått ökat självförtroende som tolk och jag kan delta i samtal om vårt arbete på en helt annan nivå. Jag har inte bara förbättrat mina tolk-och teckenspråksfärdigheter, jag känner att jag också har fått någonting jag kan ge tillbaka till tolkkåren: nya idéer och en vision om hur saker och ting kanske kan förbättras.

Vill du berätta något mer om EUMASLI?

Det tar 2,5 år att slutföra studierna och det ingår väldigt intensiva veckor med undervisning på plats på de tre olika universiteten (Helsinki, Magdeburg och Edinburgh) förutom självstudier, grupparbeten och nätbaserade träffar. Du får vara beredd på att tolka mindre under tiden du studerar om du vill hinna med alla uppgifter och vara med på de olika kurserna, men jag tycker att det är värt det i slutändan. Jag svarar gärna på frågor ifall någon vill veta mer om mina personliga erfarenheter av EUMASLI.

Namn: Katariina Valentin

Ålder: 32

Examensår: 2013

Arbete: Utbildningstolkning, vardagstolkning, arbetslivstolkning, internationella sammanhang, konferenser etc. Genomgår just nu utbildning för tv-tolkning.

Bor: Vantaa, Finland (storstadsområde Helsingfors)

Familj: Man, två hundar, väntar vårt första barn

Gör på fritiden: Måla, rita och andra former av kreativt skapande, vandra, rida och diverse andra sporter jag provar på

Spelar kön roll?

Text: Katariina Valentin

Översättning: Maria Sköld, Alva Rosengren-Blom, Silke Spangler

Det var när jag läste masterprogrammet EUMASLI som jag började intressera mig för jämställdhetsfrågor i arbetslivet. När jag gick igenom forskning inom fältet för teckenspråkstolkning upptäckte jag att det var något som saknades. Det fanns nämligen nästan ingenting om kön, bortsett från att det ibland nämndes som ett förslag på ett ämne för vidare forskning. Trots att vårt yrke ju är till 80% kvinnodominerat, har det knappast forskats alls på vad detta faktum innebär för vår profession.

Som vi alla vet är tolkning inte något som sker i ett vakuum, utan tolkens arbete utförs ju istället som Angelelli (Angelelli 2004) påpekar i en samhällelig kontext, där var och en av deltagarna har med sig sitt eget perspektiv på makt, status, solidaritet, kön, etnicitet, nationalitet, socioekonomisk status, kulturella och samhällliga normer. Dessutom kan kön ses som en social struktur som inte bara upplevs som en del av ens identitet, utan som även lägger grunden för sociala normer för oss på många plan: det individuella, det mellanmännliga och det institutionella. Denna struktur formar interaktionen och får oss att agera på olika sätt beroende på hur vi uppfattar andras och vårt eget kön. Eftersom tolkning sker där interaktion sker, blir kön en väldigt framträdande aspekt, väl värd att utforska inom vårt fält.

Mot bakgrund av bristen på forskning inom det ämne jag valt blev mitt övergripande mål att identifiera områden inom tolkyrket där kön har betydelse. Detta gjorde jag genom att fokusera på två forskningsfrågor. Den första frågan behandlade hur kvinnliga tolkar upplevde sin yrkesroll i situationer där kön på ett eller annat sätt kom att spela en viktig roll i det sociala samspelet. Den andra frågan handlade om hur gemene person uppfattar kvinnliga tolkars status. Datan samlades in via diskussioner bland finska teckenspråkstolkare i två mindre fokusgrupper och utvärderades med hjälp av en mallbaserad analysmetod. Diskussionerna i fokusgrupperna ledde till en rad resultat. Bland annat diskuterades hur tolkens roll uppfattas, tolkens uppträdande, fördomar om kön, sexism i tolkade situationer samt hur status uppfattas inom yrkeskåren.

Forskningsfrågan som handlar om tolkens roll och kön ledde mig till följande slutsats: de tillfällen där kön kom att bli en viktig faktor var situationer där alla eller de flesta av deltagarna uppfattades som män. Vid dessa tillfällen blir det plötsligt väldigt tydligt att tolken är just kvinna, vilket kan

leda till att deltagarna anpassar sitt sätt att tala, tilltalar tolken som en representant för det kvinnliga könet eller kallar vuxna kvinnor för tjejer. Med andra ord så kan tolkens kön, så som det uppfattas av andra, inverka väsentligt på dynamiken i en tolkad situation. Jag vill även påstå att förväntningarna på tolkens roll och egenskaper är könade rent generellt. Hos tolken förväntas en medgörlig inställning och mjuka värden uppskattas. Båda anses traditionellt sett vara kvinnliga drag och färdigheter. Detta kan bli begränsande i kombination med den nu föråldrade uppfattningen om tolken som en "kanal", som är opartisk och aldrig lägger sig i, till exempel när tolken stöter på önskad uppmärksamhet i form av sexism eller till och med trakasserier. Teckenspråkstolkare som axlar yrkets komplexa roll, balanserar ett etiskt och omsorgsfullt agerande samtidigt som de fattar beslut som handlar om att bevara sin självaktning och personliga säkerhet. Nyexaminerade tolkar som kommer ut på fältet påverkas förmodligen

Katariina Valentin

starkast av detta eftersom de inte har någon erfarenhet att falla tillbaka på. Men även mer erfarna tolkar kan behöva omvärdera bilden av sin roll och sina gränser.

Den andra frågan, huruvida gemene person uppfattar kvinnliga teckenspråkstolkars status, grundades på tidigare forskning om kvinnors arbete, segregering, lönenivåer och ojämlikhet mellan könen. Denna forskning visade att faktorer som kvinnodominans och låg inkomst påverkar yrkets status. Som ett resultat av de diskussioner som fördes i fokusgrupperna framkom att deltagarna i allmänhet känner att deras arbete är uppskattat. Sexism och trakasserier påverkar tolkarna negativt, men de mest påtagliga problemen finns på institutionell nivå. Även om deltagarna i allmänhet var ganska nöjda med sin lön, fanns andra faktorer som gjorde att tolkarna upplevde lägre status. Dessa var till exempel arbetsfördelning, möjlighet att påverka sina arbetsförhållanden och att det ekonomiska ansvaret läggs på tolkarna själva snarare än på tolkföretagen. Dessutom kan missuppfattningar om tolkning som "välgörenhet" leda till att tolkar känner att gemene person inte förstår den verkliga innebörden av deras arbete och att professionalitetsaspekten går förlorad. Sambandet mellan kön och professionell status på institutionell nivå är inte bara relevant inom teckenspråkstolkning, utan inom alla kvinnodominerade branscher. Jag tror att vi skulle dra nytta av mer forskning och jämförande studier på detta område.

Mina resultat visar egentligen ingenting nytt då de flesta kvinnliga tolkar har stött på liknande situationer som

deltagarna i min studie. Syftet är snarare att sätta ord på känslan vi har kring de frågor och områden som behöver omvärderas, hellre än att rycka på axlarna åt dem. Jag hoppas att vi tolkar, istället för att vifta bort de incidenter och attityder vi möter, börjar ifrågasätta om det är något vi måste acceptera och rätta oss efter eller om vi faktiskt kan välja en annan väg? Sammanfattningsvis behövs många fler studier om vilken roll kön spelar, men också om andra sociologiska och sociokulturella aspekter.

Referenser:

- Angelelli, C.V. (2004). *Medical Interpreting and Cross-cultural Communication*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dean, R., & Pollard, JR. (2018). *Promoting the Use of Normative Ethics in the Practice Profession of Community Interpreting*. In R. L. & S. S. (Eds.), *Signed language interpreting in the 21st century: An overview of the profession (37–64)*. Washington DC.: Gallaudet University Press.
- Ridgeway, C. L. (2011). *Framed by gender: How gender inequality persists in the modern world*. New York, NY: Oxford University Press.
- Risman, B. J. (2018a). *Gender as a social structure*. In B. J. Risman, C. M. Froyum, & W. J. Scarborough (Eds.), *The handbook of the sociology of gender (2nd ed., pp. 19–44)*. Cham: Springer International.
- Roy, C. B. (1993). *The problem with definitions, descriptions, and the role metaphor of interpreters*. *Journal of Interpreting*, 6, 127–153.
- Valentin, K. (2019). "I don't know if it's because we're women...": *Exploring the relationship of gender and signed language interpreting*. (Masters thesis).

EUMASLI är ett europeiskt masterprogram i teckenspråkstolkning som har som mål att utveckla vår profession. Det består av teckenspråkstolkare från hela världen som studerar tillsammans och förbereds för att bidra inom forskningen på området teckenspråkstolkning, samt för att kunna inta ledande positioner i sina respektive hemländer efter avslutade studier, enligt programmets hemsida.

Det är tre europeiska universitet som anordnar masterprogrammet tillsammans: Magdeburg-Stendal University i Magdeburg, Tyskland, Humak University i Helsingfors och Heriot-Watt University i Edinburgh. EUMASLI startades som ett Erasmus-projekt mellan

2006-2009 och 2009 togs de första 16 studenterna från åtta olika länder emot. Programmet har haft uppstart vartannat år och sammanlagt har hittills tre kullar studenter tagit sin EUMASLI-examen efter 2,5 års studier omfattandes 90 högskolepoäng. I studierna, som innefattar mycket internetbaserat lärande och självstudier ingår även olika seminarierträffar på plats på de tre universiteten. Studierna berör exempelvis International Sign och tolkning mellan International Sign och engelska, jämförande studier av de europeiska teckenspråken och grupper av döva, tolk- och översättningsstudier mm.

Inträdeskraven är en kandidatexamen i teckenspråkstolkning eller inom ett annat ämne, minst tre års yrkeserfarenhet som teckenspråkstolk och goda kunskaper i engelska. Studierna är avgiftsbelagda. Nästa omgång av EUMASLI startar i januari 2021.

Vill du läsa mer, gå in på:
www.eumasli.eu

Corona och tolk-Sverige

Johanna Alesmark och Marie Edholm

Inställt årsmöte, avbokade uppdrag och en oro som sprider sig lika snabbt som själva viruset.

Covid-19 har lamslagit hela samhället. Hur ser det då ut i vårt avlånga tolkland? Tolktrycket har undersökt saken.

Genom digitala medel, som numera är den primära kommunikationsvägen för många, har vi försökt få svar på hur coronakrisen har påverkat våra tolkkollegor, och därigenom också tolkanvändare, i deras vardag.

Frågetecken kastades ut av redaktionen i form av mail till arbetsgivare och till tolkutbildningarna. Instagram användes för att få svar från aktiva tolkar om hur de upplever sin arbetssituation och för att få en bild av hur tolkanvändare har påverkats togs en kontakt med FSDB och SDR. Först ut är STTF:s styrelse med att berätta om hur deras tankar ser ut kring situationen med covid-19.

STTF:s styrelse genom Angelica Grann

Hur har situationen med covid-19 påverkat styrelsens arbete?

Det har påverkat styrelsens arbete på det sätt att vi inte kunde genomföra det planerade årsmötet den 14 mars. I och med att den årsmötesdagen blev inställd så har det lett till merarbete på så sätt att vi nu har blivit tvungna att boka av allt planerat och tänka om. Istället blev vi tvungna att dela upp årsmötet och fortbildningen på två dagar, där fortbildningen blir framskjuten till förhoppningsvis hösten 2020. Vi har även blivit tvungna att skjuta upp ett planerat fortbildningstillfälle på framtiden då det är för osäkert med vad som gäller med folksamlingar och resor inom en sexmånadersperiod.

Årsmötet blev inställt, och genomfördes istället på distans, hur fungerade det?

Det fungerade över förväntan. Styrelsen rekade olika distanslösningar och valde till sist Zoom. Visst tog vissa delar av mötet, som omröstning, lite extra tid men alla deltagare förstod varför och hade tålamod. Det som blev ett positivt resultat av att tvingas ha mötet på distans var att vissa som inte annars skulle ha möjlighet att delta på mötet nu kunde vara med!

Har det inkommit frågor/funderingar/orostankar från tolkar?

Ja, det har kommit in tankar/oro om arbetsbrist. En hel del tolkar är oroliga för att inte ha tillräckligt med uppdrag och därför bli tvingade att söka sig ett annat jobb. Så vi märker av att det är oroligt ute på fältet.

Röster från Instagram

Våren 2020 kommer aldrig glömmas bort. En pandemi som påverkar den lilla människan, samhället och hela världen. Låt oss hoppas att vi går mot ljusare tider. Var rädd om er!

“Jag är timmis i sthlm. I början av februari minskade antalet bokningar. De sista två veckorna avbokades nästan allt och sen dog det ut helt. Finns inga jobb alls i princip. Nu går jag på a-kassa.”

“Frilansar i Dalarna. Noll uppdrag i april för min del.”

“Frilansar i Västra Götalandsområdet och 75% av mina uppdrag den här månaden avbokades, av dom få uppdrag jag får in nu avbokas hälften strax efter. Ser inte bra ut alls och jag likt många andra frilansare sökt andra jobb.”

“Jag jobbar på SPSM i Skåne. Uppdragsmässigt har det blivit många fler distansmöten jämfört med förut. I och med omställningen till distans så har uppdragsantalet inte sjunkit på samma sätt som i resten av samhället.”

“Egenföretagare i sthlm. Helt arbetslös sedan mitten av mars och går på a-kassa”

“Egenföretagare som utgår från Halmstad. Hade mest uppdrag/samarbete i Skåne, Stockholm, Halland och Västra Götaland. Arbetslös sedan 4 veckor. Söker andra tillfälliga jobb och hoppas på något annars blir det a-kassa inom någon vecka.”

“Anställd på bolag i Stockholm och vi har haft tre supertuffa veckor med korttidspermittering men nu är vi tillbaka i tjänst till fullo och det ser “ljus” ut framöver.”

En tolkanvändare lämnade också en värmande kommentar:

“Tack för att ni fortsätter att tolka! Så viktigt, så behövligt!! /en tolkanvändare”

Röster från brukarorganisationerna

FSDB

Hur har situationen med covid-19 påverkat dig tolkmässigt?

Det kan FSDB inte svara på för det är olika för alla.

Har det blivit svårare att få tolk?

Ja, på vissa ställen, p.g.a. olika begränsningar, men på andra ställen lättare att få tolk på kort varsel, eftersom många andra uppdrag är avbokade och många tolkar finns tillgängliga.

Hur har du i så fall hanterat bristen på tolk?

Det kan FSDB inte svara på för det är olika för alla.

Ringer du mer med bildtelefoni eller använder andra digitala hjälpmedel?

De som kan ringa via bildtelefoni gör det säkert, men viktigt att komma ihåg att alla inte kan använda bildtelefoni och det måste regionerna ta hänsyn till, men vi vet att alla regioner inte gör det.

Har du fått info från din region kring nya riktlinjer om hur de kan erbjuda tolk?

Olika regioner informerar tolkanvändare på olika sätt, svårt för oss att göra en bedömning om den informationen har nått fram till personer med dövblindhet.

SDR

Hur har situationen med covid-19 påverkat möjligheten att använda tolk?

Mycket! Pandemin har omkullkastat både tillgång och användning av tolkar. Det är förstås komplext och flera faktorer som påverkar.

Från tolkanvändarens perspektiv innebär den sociala distanseringen att nästintill alla aktiviteter, möten eller andra situationer där tolk vanligtvis anlitas ställts in eller skjutits upp.

Konsekvensen är att antalet tolkbeställningar minskat. Vi på SDR kommer längre fram, tillsammans med våra regionala organisationer, att följa upp hur pandemin kan ha påverkat tolkbranschen och om det kan ha en negativ påverkan på tillgång i ett längre perspektiv - alltså när pandemin gått över och vi ska återgå till ett någorlunda normalt tillstånd. Kommer tolkbranschen att återhämta sig och kan tillgången till tolk säkerställas för alla döva medborgare? Vi kommer också att vara hårda med att den minskande tolkanvändningen under pandemin inte, under några som helst omständigheter, får utgöra grund för skattning av framtida tolkbehov.

Svårighet i att få tolk, hur det hanteras och tankar kring regionala lösningar

Det finns stora regionala variationer så det finns inget generellt svar på dessa frågor.

Vi har dock fått flera signaler från medlemmar att tolkuppdrag ställts in till bland annat läkarbesök och liknande som normalt är prioriterade uppdrag. Med olika regionala huvudmän skapas olika lösningar och bedömningar - på både gott och ont. Det finns regionala lösningar som fungerar bra och där tolkarna varit mycket flexibla och tillmötesgående vilket gynnat tolksituationen positivt. Men det finns också regioner som gjort tvivelaktiga bedömningar och tagit beslut som helt och hållet är på tolkverksamhetens premisser - utan hänsyn till vad döva vill och önskar.

Beslut om att fysisk tolkning på plats ersätts med distanstolkning har tagits över våra huvuden, likaså vilka distanslösningar som ska användas. Det är inte sällan döva får ta ansvar för teknik och uppkoppling vid distanstolkning. Vi behöver en ordentlig översyn vad som är acceptabelt, vilka plattformar och distanslösningar som är optimala.

Den här situationen visar på att vi

Åsa Henningsson, förbundsordförande SDR
Foto: Mikael Sundberg

har grund för våra krav för en statlig huvudman till svenska tolktjänsten. Nu finns det en uppenbar risk att olika lösningar cementeras och befäster regionala olikheter, vilket skapar en ojämlikhet i dövas tolktillgång beroende på vilken region man bor i.

Används bildtelefoni eller andra digitala hjälpmedel mer än förut?

Användningen av olika videosamtal- och möten har ökat oerhört mycket under pandemin generellt och bland döva är det inget undantag.

Vi kan med stor sannolikhet anta att användningen av hjälpmedel såsom bildtelefon ökat eftersom det för många är en förutsättning till sociala kontakter när social distansering rekommenderas. Här kan vi bland annat betona vikten av att döva äldre måste ha tillgång till bildtelefon på sitt särskilda boende för att kunna bibehålla en social samhörighet på teckenspråk.

En utmaning nu för oss på nationell, regional och lokal nivå är att bibehålla våra "mötesplatser" och fortsätta erbjuda olika medlemsaktiviteter- och träffar på distans. Ett flertal årsmöten har skjutits upp och det finns många funderingar samt tankar kring hur ett årsmöte kan genomföras digitalt, och optimalt på dövas och teckenspråkets villkor, utan att göra avkall på demokratin och medlemmarnas rätt att påverka.

Blivande tolkars situation

Landets tolkutbildningar kontaktades för att vi ska få veta mer om hur våra blivande kollegor kämpar vidare med sin utbildning på distans under dessa tider. Läs inkommande svar nedan.

Västanvik folkhögskola

Hur fungerar det att hålla distansundervisning?

Vi tycker att det fungerar bra med distansundervisningen. Vi använder Zoom eller Teams. Det är klart att vissa övningsmoment faller bort men vi får vara kreativa och hitta nya lösningar. Situationen är som den är och den gäller alla så vi jobbar gemensamt med att hitta nya lösningar. En sak som lätt glöms bort är den sociala biten av lektionen. I verkliga möten får man alltid tid och möjlighet till småsnack men vid distansundervisning blir lektionerna lite mer komprimerade och det är viktigt att vi ser till att ge våra studerande möjlighet att småprata med varandra och med oss lärare.

Vad säger de studerande?

De tycker att det fungerar bra. Det är klart att man vill träffas IRL och att man är medveten om att vissa övningar faller bort men de är medvetna om läget och accepterar det.

Från en elev: "Jag tycker att det funkar bra med distansundervisning. Det är en bra tillfällig lösning som vi kan ha användning av i framtiden. Det bästa är att ha undervisningen på plats, vi deltagare får mycket mer än bara undervisning exempelvis den teckenspråkiga miljön på skolan med mera. Det mesta går att lösa på distans men det kanske sker på ett annorlunda sätt jämfört med om vi hade suttit i klassrummet. Det här är en tid där vi får experimentera och prova oss fram till bra, fungerande lösningar. Ibland kan uppkopplingen svika oss men överlag tycker jag att distansundervisning är en bra lösning."

Vad säger lärarna?

Vi tycker att det funkar bra som nämnt ovan. Vi har fått tänka om gällande planering och så men man kan se det som en utmaning och en fortbildning för oss att tänka nytt och kreativt.

Hur har det gått med de studerandes praktikperioder?

Våra studerande hade sin slutpraktik i början av coronautbrottet och fick avsluta en vecka tidigare. Vi vände på myntet och pratade mycket om att de fått möjligheten att vara med och se hur tolkvärlden ställde om till ett distansjobb, hur tolkcentraler tog beslut om hur tolkning ska utföras på distans osv. Detta är en unik situation som kommer att präglade olika saker framöver och det är något de fått vara en del av. Vi har

också under årets gång haft praktik och praktiska övningar på plats på skolan och i vårt närområde så vi är trygga med att våra studerande fått med sig det som de behöver för det verkliga tolklivet.

Kan årsplaneringen hållas eller kan läsåret komma att förskjutas?

Vi följer vår plan. En viktig egenskap hos tolken är flexibilitet och tolkutbildningen är precis lika flexibel!

Stockholms universitet

Hur fungerar det att hålla distansundervisning?

Distansundervisningen har fungerat mycket över förväntan. Vi har haft tillgång till bra plattform via Zoom och både lärare och studenter har kunnat få bra stöd med tekniken. Samtidigt är det inte ultimatum att undervisa på distans, men givet att det har varit ett måste har det fungerat.

Vad säger de studerande?

Studenterna har varit förstående och i kursvärderingar uttryckt tacksamhet gentemot lärarna som ansträngt sig för att få det att fungera smidigt. Samtidigt önskar studenterna förstås att de istället hade kunnat få undervisning på plats. Vissa har haft jobbigare med distansundervisning än andra, men alla har kämpat på och visat på stor flexibilitet.

Vad säger lärarna?

Lärarna har varit helt fenomenala! De har förberett för omställning och lagt mycket tid på att tänka om. När vi väl fick beskedet var de redo att sätta allt på distans och vi fick en smidig övergång. Precis som studenterna vill de förstås hellre undervisa på campus, men vi har också alla märkt att de teoretiska momenten fungerat mycket bra på distans, och kommer att ha några av dem på distans även till hösten.

Hur har det gått med de studerandes praktikperioder?

Vi har haft tur med praktikperioder, då vi endast haft en auskultationsvecka i vår och varken haft vår femveckorspraktik inom programmet, eller valfri extrapraktik efter avslutad utbildning just denna vår. Lärarna har tillsammans med många hjälpsamma arbetsgivare löst det så att alla studenter kommer att kunna få sin auskultationsvecka.

Kan årsplaneringen hållas eller kan läsåret komma att förskjutas?

Vi håller vår planering med undantag från två övningar som har skjutits till hösten. I höst har vi en praktisk kurs inom dövblindtolkning och är därför mycket lättade över Stockholms universitets beslut att tillåta viss undervisning på campus redan från terminsstart.

» Vi har fått tänka om gällande planering. «

Utbildningstolkning på distans i Mullsjö

Det är inte bara tolkutbildningen som genomförs på distans numera. Tolkarna på Mullsjö folkhögskola berättar mer om hur de arbetar enligt de nya riktlinjerna med distansundervisning. Birgitta Mattson berättar:

Japp, här tolkas det på distans! Deltagaren vi tolkar för har dels lektioner med bara läraren och dels lektioner i helklass. På de sistnämnda får klassen uppgifter att jobba med självständigt under lektionen och som ska lämnas in. Deltagaren får då uppgiften i både text och på film där vi tecknat in instruktionerna och vi finns tillgängliga för eventuella frågor under lektionstiden.

De flesta av de andra lektionerna sitter vi tillsammans med läraren på skolan och ringer deltagaren via Meet och tolkar på så sätt. På vissa lektioner sitter vi dock alla tre (tolk, lärare, deltagare) på varsitt ställe och möts via Meet.

Tycker att det går rätt så bra så länge tekniken funkar som den ska. Ibland är mottagningen dålig, det laggar, och det händer att jag sitter med deltagaren på videosamtal på Messenger i mobilen istället, samtidigt som läraren visar dokument via datorskärmen. (Dock upptäckte vi efter ett tag att ett par små moment som läraren gjorde på skärmen, inte syntes på deltagarens skärm. Dessa får kompenseras med ord/tecken istället.)

Rent tolkmässigt tycker jag att det kan vara lite knöligt att tolka och hänvisa till skärmen när vi tittar på varsin skärm (man vill ju peka med handen men får här ibland gå in och använda muspekaren istället). Men allt går att lösa, man får bara var lite kreativ och hitta på lite vartefter. Föredrar dock 3D framför 2D alla dar i veckan!

I övrigt så tar vi sikte framåt, planerar för ett nytt läsår och hoppas på en virusfri höst, fylld med personliga möten!

Distanstolkningsprojekt i Skåne

I Tolktrycket nr.1 2019 kunde ni läsa en notis om tolkcentralen i Region Skåne som var igång med ett projekt där de undersökte möjligheten att erbjuda tolk på distans. En undran om hur projektet har fortskridit skickades till Christel Holmén, projektansvarig, för att få veta mer nu när distanstolkning är mer aktuellt än någonsin.

"Det stämmer att vi jobbar med att hitta bra lösningar för att kunna erbjuda tolkning på distans. När situationen med covid-19 uppstod så blev också behovet av tolkning på distans större. I nuläget utför vi tolkning på distans via Skype för företag och Videobesök (ACE Interact) som är en plattform som används inom Region Skåne för patientbesök på distans. Vi utför också tolkning på distans via andra plattformar som ex Google Meets om man skickar länk till oss där vi kopplar upp på mötet. Extra viktigt nu i denna situation att vi säkerställer tillgängligheten på tolk, att vi är flexibla för att lösa de behov som finns och samtidigt gör vårt för att begränsa smittspridning."

Kanske kommer epidemin generera fler projekt liknande det i Skåne? Vem vet om vi nu står inför en förändring kring hur erbjudandet av tolk kommer att se ut. Möjligen har vi nu slagit in på en mer teknisk väg när det gäller teckenspråkstolkning. Det återstår att se, men visst känns det ändå betryggande att våra tolkanvändare kan få fortsatt tillgång till tolk även i tider som dessa.

Arbetsgivare om coronasituationen

1. Hur har situationen med covid-19 påverkat er arbetsplats?
2. Har ni fått/skapat nya riktlinjer för arbetsplatsen?
3. Hur har situationen med smittspridningen påverkat ekonomin?

Region Uppsala

1. Våra tolkar utgår från hemmet i första hand. Möten hålls via Teams.
2. Ja, utöver ovanstående försöker vi lösa så många tolkningar som möjligt på distans.
3. En stor del av de beställningar vi har haft har blivit avbokade eller inställda på plats. Utrustning för distanstolkning har behövs köpas in.

Tecken & Tolk (Stockholm)

1. Vi har betydligt mindre att göra och har korttidspermitterat all personal.
2. Vi följer de riktlinjer som Folkhälsomyndigheten har sammanställt.
3. Negativt

Tecken & Tolk (Västra Götaland)

1. Hos oss har vi fått minskat inflöde av bokningar samt en del avbokningar. Väldigt mycket omställning till att tolka på distans istället för på plats.
2. Riktlinjerna från vår arbetsgivare är att följa Folkhälsomyndighetens rekommendationer och tar ansvar genom att vara hemma vid minsta symptom. Håller avstånd och tvättar händerna noga och ofta.
3. För oss som anställda innebär det att vi kommer korttidspermitteras i olika omfattning. Årets lönejustering är uppskjuten till september preliminärt och en förmån, "ledig dag med lön", är struken för denna terminen.

Region Gotland

1. En hel del avbokningar.
2. Vi följer FHM:s riktlinjer.
3. Just nu vet jag ej, men troligtvis ingen påverkan.

Region Örebro

1. Antalet beställningar har kraftigt minskat. För april förväntas en minskning med 50%.
2. Ja. Tolkar utgår hemifrån och vår kundtjänst bemannas i möjligaste mån från hemmet. Prioritet 3-uppdrag och social tolkning har i princip upphört. Vi följer de riktlinjer som gäller för Hälso- och sjukvården inom Region Örebro län.
3. Mycket svårt att ange några siffror i dagsläget men givetvis förväntar vi oss en kraftig försämring av resultatet.

Region Östergötland

1. Klart färre beställningar. De som är ska i första hand utföras som distanstolkning och förberedelsearbetet har högre fokus på tekniska lösningar och information.
2. Samtliga medarbetare har möjlighet till och ska nyttja distansarbetsplats och har möjlighet att utföra distanstolkning från hemmet (eller i lämpliga fall från TC). Inga möten eller "innetid" i större grupper på TC, istället distansmöten. I den mån vi har tillgängliga resurser utan specifika tolkuppsdrag så ska fokus ligga på att arbeta med utvecklingsarbeten, mål samt övrigt främjande för verksamheten.
3. Ekonomi har så här långt inte varit i fokus men kommer att följas

» Klart färre beställningar «

upp efterhand. Sannolikt vid summering kommer det vara ett negativt utfall i förhållande till budgeterat för perioden.

Region Dalarna

1. Färre inkomna uppdrag, många avbokningar, mer arbete kring tekniska lösningar för utförande av distanstolkning.
2. Vi följer allmänna rekommendationer covid-19.
3. Den drabbar främst arvodestolkare och bolag då uppdragen har sinat.

Region Västmanland

Vi har inga anställda tolkar utan jobbar med upphandlade bolag. Regionen har riktlinjer som vi följer och i första hand ska distanstolkning erbjudas där det är möjligt. Där det inte är möjligt, bland annat på grund av bristande teknik eller beroende vilka behov tolkanvändaren har skickar vi en tolk fysiskt till platsen. Antalet inkommande tolkbeställningar har minskat i antal. Många avbokningar både från vårdgivare och från enskilda TA. Alla föreningsmöten och gruppaktiviteter är avbokade. Nya rutiner för hur vi ska lösa distanstolkning, mycket gäller tekniken såklart.

Region Stockholm

1. Tolkcentralen i Stockholm utför endast tolkningar inom hälso- och sjukvård på distans. Detta medför ett extra arbete för vår kundtjänst att informera om detta när beställningarna inkommer. Det är en utmaning då denna metod inte har använts tidigare. Vi har ett bra samarbete med de tolkbolag som utför uppdragen och de gör ett fantastiskt jobb med att

Region Gävleborg

Här i Region Gävleborg har vi inga egna tolkar utan vi anlitar bolagstolkar så vi kan tyvärr inte svara på era frågor.

Region Halland

1. Efterfrågan på tolkning har minskat så nästan inga timarvoderade tolkar eller entreprenörer anlitas för tillfället. Även de anställda har mindre

Vi har tackat nej till uppdrag samt avbokat redan bokade uppdrag. Tolkanvändarna har också själva avbokat många uppdrag.

kontakta vårdgivarna och komma överens om vilket media som tolkningen skall utföras.

2. Se ovan.

3. Antal tolkbeställningar har minskat men vi utgår från att det finns ett uppdämt behov när restriktionerna lättar.

Region Blekinge

1. Situationen med covid-19 har påverkat tolkcentralens verksamhet mycket. Vi har tackat nej till uppdrag samt avbokat redan bokade uppdrag. Tolkanvändarna har också själva avbokat många uppdrag. Vi gör en noggrann övervägning av varje uppdrag vi tackar ja till. Vi har tidigare inte använt oss av distanstolkning men detta har vi provat på nu och kunnat lösa några uppdrag med hjälp av det.

2. Ja. Vi överväger varje uppdrag vi tar noggrant och försöker distanstolka så mycket det går.

3. Situationen har påverkat ekonomin men det har jag inga detaljer kring i nuläget.

att göra. Anställda uppmuntras att ta ut komp genom att få "rabatt" på komptiden. För att minska smittspridning finns vissa möjligheter att arbeta hemifrån. Viss ökning av antalet tolkuppdrag på distans.

2. Vi följer Folkhälsomyndighetens allmänna rekommendationer. För att kunna hålla avstånd till andra människor ställs krav på tillräckligt med utrymme i lokaler där tolkning ska utföras.

3. Regionens verksamhet är i första hand skattefinansierad. Den minskade efterfrågan har medfört minskade kostnader och därmed ett överskott jämfört med budget. Om man istället räknar kostnad/utförd tolktimme har verksamheten blivit dyrare. Regionens totala kostnader på grund av corona har självklart ökat, vilket kan påverka Tolkcentralens ekonomi på sikt.

TSP AB

1. En stor del av tolkuppdragen blev avbokade i samband med att restriktioner infördes pga corona. Därför tvingades TSP AB att

korttidspermittera samtlig personal. Utbildningarna gick över till distansundervisning och där har vi kunnat ställa om och utför idag en hel del tolkuppdrag på distans via olika digitala kanaler såsom Skype och Zoom. Även en hel del vardagstolkuppdrag och till en del arbetsplatser har vi kunnat genomföra tolkuppdragen på distans. Endast ett fåtal tolkuppdrag utförs på plats fortfarande.

2. De tolkar som har möjlighet att säkerställa tystnadsplikt och säker tolkning hemifrån får möjlighet att göra det. Annars har tre studios inrättats på vårt kontor. Vi undviker i möjligaste mån att tolkarna ska behöva färdas med kommunala färdmedel. De som har bil får använda bil och vi samordnar ännu mer uppdragen så långt det går där det blir gångavstånd mellan tolkens hem och uppdrag.

3. Det är för tidigt att nu säga hur vår ekonomi har påverkats mer än att det har påverkat. Vi gör betydligt färre tolkuppdrag vilket ger lägre inkomst. I kombination med stöd från staten och viss omställning till distanstolkning hoppas vi att vi kan hanka oss fram. Låt oss på alla sätt hoppas att detta inte blir alltför långvarigt.

AB Stockholmstolkarna STAB

1. Nästan 80% av de tolkuppdrag som var bokade har avbokats. De bokningar som kommer nu sker främst på distans. Stockholms tolkcentral har meddelat att inga tolkuppdrag inom sjukvård ska genomföras på plats utan ska ske på distans (undantaget dövblindtolkning), övriga tolkuppdrag kommer man överens med beställaren om det ska ske på distans eller på plats. Distanstolkning ställer nya krav på tekniska lösningar och kompetens i användandet av nya kommunikationsplattformar. Detta har vi inte fått stöd eller ersättning för att upprätta. Ibland leder det till stress när teknik eller kommunikationsplattformar inte fungerar som det ska. Kommunikationen mellan samordning/

Vi har en arbetsgrupp som fortsatt arbetar specifikt med utvecklingen av distanstolkning.

ledning och medarbetare har anpassats till att skötas på distans genom telefonsamtal, mejl och videobrev.

Inom kort kommer vi också att börja med digitala fikan två gånger i veckan.

2. Vi undviker i största möjliga mån att tolkarna kommer in till kontoret. Vissa distansuppdrag sker hemifrån tolkarna (om de har rätt utrustning, bakgrund och kan säkra sekretess). På kontoret har vi skapat fyra tillfälliga distanstolk-studios där två tolkar kan arbeta i par. De sitter då med två meters avstånd och byter av så att en tolk syns i bild.

3. Pandemin har orsakat stora ekonomiska förluster och alla tolkar har gått ner i arbetstid med stöd av korttidsarbete. De arbetar 40% och är arbetsbefriade 60%.

Avanti teckenspråkstolk AB

1. Två av tre tolkar är helt arbetslösa.

2. Vi följer rådande direktiv från myndigheter och utför majoriteten av uppdragen på distans.

3. Eftersom två tolkar är arbetslösa tappar bolaget 2/3 av beräknade intäkter. Däremot är det ju enkelt att dra igång när efterfrågan finns såvida inte de arbetslösa tolkarna har börjat arbeta med annat och väljer att inte gå tillbaka till tolkyrket.

Region Västerbotten, Umeå tolkcentral

1. Situationen med covid-19 har påverkat arbetsplatsen på många sätt. Först och främst utifrån ett samhällsperspektiv där förstas tolkcentralen precis som alla verksamheter behöver förhålla sig till rekommendationer osv för att minska smitta, men också minska oro och att dagligen påminnas om ohälsa och död. Vi har självklart påverkats av att många av våra tolkanvändare i vanliga fall nyttjar tolk till olika evenemang och möten som nu är inställda. Vi har sedan tidigare arbetat med distanstolkning, främst inom skrivtolkningen, men har nu utökat antalet tolkuppdrag på distans där det varit möjligt även inom teckenspråkstolkningen. Vi har en arbetsgrupp som fortsatt arbetar specifikt med utvecklingen av distanstolkning.

Vi bidrar förstas också med information till våra tolkanvändare så gott vi kan, ett exempel är Region Västerbottens veckovisa presskonferenser som både teckenspråks- och skrivtolkas.

2. Vi har inom basenheten och avdelningen både fått och skapat nya riktlinjer och rutiner på grund av covid-19. Bland annat efter våra kontakter med vårdhygien och

förhållningssätt vid tolkuppdrag och covid-19. Vi har en arbetsgrupp på avdelningen som träffas regelbundet för att aktivt arbeta för att fånga upp frågor, genomföra åtgärder och kommunicera ut information på avdelningen.

3. Då antalet tolkbeställningar minskat och inom vissa områden helt uteslutits på grund av antingen uppdragets innehåll eller utifrån rekommendationen om antal personer som får samlas, innebär det också att vi inte har samma möjlighet att sälja tolktjänster i den utsträckning som vi brukar. Vilket förstas påverkar vår ekonomi negativt, då det är en faktor i vår budget.

Region Skåne

1. Vi har färre beställningar vilket innebär att tolkarna har mindre att göra gällande tolkning. Vi har fått fler förfrågningar angående distanstolkning. Döva/hörselskadade/dövblinda tolkanvändare är mer intresserade av att ha tolkning på distans. Vi försöker att använda tiden till saker som annars är svårare att genomföra när verksamheten är i full gång. Låta tolkarna ta uppdrag som man behöver lära sig/utvecklas i. Auskultera om det är möjligt. Mer tid åt etiska diskussioner, fortbildning genom att filma och analysera, m.m.

2. Riktlinjer om att försöka hålla avstånd när man är inne på kontoret, tvätta händer när man kommer in på kontoret, ingen fysisk kontakt med tolkanvändare, inga smycken, nagellack, klocka, tvätta av utrustning/datorer oftare.

3. Det är svårt att säga i nuläget. Det har bara gått ca en månad sedan utbrottet blev allvarligt i Sverige och förändringar för rutiner har gjorts på tolkcentralen. Under den senaste månaden har det blivit färre köp av tjänster, det vill säga av timanställda/företagstolkar och färre förfrågningar om tolkningar i andra regioner. Förfrågningar om tolkuppdrag som ska utföras i Skåne för andra regioner har även minskat vilket innebär att intäkterna minskar. Hur det kommer att påverka ekonomin i stort är svårt att svara på nu.

Tolkarnas

Trots allt kaos i världen har det ändå blivit en grönskande vår, soliga dagar och sommaren är i sikte. Så här i avslutningstider finns det en grupp individer vi finner extra intressanta. Ja, vi talar så klart om våra nya kollegor som tar klivet från skolbänken och ut i tolksvängen. I tider som dessa kan de behöva lite extra omtanke. Och pepp.

Tolktrycket har sammanställt allt du som nyutexaminerad behöver veta efter att festblåsan hängt in i garderoben, bubblen svalkat strupen och de digitala gratulationerna besvarats. Som strössel på sommarglassen delar erfarna tolkar med sig av sina allra bästa tips till dig som ny!

Välkommen in i gänget!

Kollegors bästa tips

Namn: Linda Rönnberg

År i yrket: 18

Mitt bästa tips: Att ta examen som tolk är lite som att ta körkort. Du är inte färdigutbildad och fullärd ännu! Det är viktigt att inte jämföra sig med tolkar som har jobbat i 15 år. Ha inte för höga krav på dig själv!

Namn: Nikki Själaro

År i yrket: 6

Mitt bästa tips: Tillåt dig att vara ny och ta ryggen på mer erfarna kollegor, men våga bidra! Du som ny har mycket att ge!

Namn: Cecilia Palmqvist

År i yrket: 13

Mitt bästa tips: Spring inte för fort, ta dig tid till att bli den tolk du vill vara.

Namn: Johan Thérus

År i yrket: 4

Mitt bästa tips: Passa på att vara ny. Ta hjälp av kollegor, det är jätteutvecklande. Ha inte för bråttom.

- A** - Auktorisationen syftar på att bevisa gedigna kunskaper och färdigheter hos en tolk.
- B** - Beredskap: en slags jourtolk som rings in utanför ordinarie arbetstider vid akuta uppdrag.
- C** - CV. Kom ihåg att skriva upp fortbildning, föreningsengagemang mm.
- D** - Dövas historia är viktig att ha kännedom om.
- E** - Egenföretagare eller anställd, vilken är din väg?
- F** - Förberedelse inför uppdrag ger dig goda förutsättningar att göra ett bra jobb.
- G** - God tolksed är råd formulerade av Kammarkollegiet.
- H** - "Det man inte har i huvudet får man ha i händerna".
- I** - Interim anställd, timanställning och frilans, kärt barn har många namn.
- J** - Jag-form. Att tolka i första person och vara i roll är tolkens vardag.
- K** - Kompetensutveckling, är guld värt och kan vara stort som smått.
- L** - Lön, en alltid lika viktig fråga att ventilera.
- M** - Milersättning utgår när du använder egen bil i tjänsten.
- N** - Nordic Seminar hålls vartannat år.
- O** - Oregelbunden arbetstid är inte ovanligt.
- P** - Prestigelöst, jämför dig inte med andra och tro på dig själv.
- Q** - Quiz och nyheter kan hjälpa till att hålla dig à jour.
- R** - Restid förlagd på eller utanför arbetstiden avgör om du får restidsersättning eller ej.
- S** - STTF, teckna medlemskap redan idag!
- T** - "Teckenspråket är grunden i vår profession" av Beata Lundström rekommenderas!
- U** - Utveckling, att vara tolk innebär att vara under ständig utveckling.
- V** - Vision har yrkesnätverk för teckenspråks- och dövblindtolkar, skriv- och TSS-tolkar.
- W** - Wadensjös metafor om dialogtolkning som en kommunikativ dans på tre, icke att förglömma!
- X** - X-fönster, HVB, prisbasbelopp och förlängda armen är exempel på områden/begrepp/termer som en tolk kan stöta på.
- Y** - Yrkesstolthet i att vara teckenspråkstolk.
- Z** - Zoom, den nya mötesformen för personalmöten och liknande?
- Å** - Årsmöte STTF är ett bra tillfälle för fortbildning varje år, och träffa goda kollegor!
- Ä** - Äventyr, för ingen dag är den andra lik i jobbet som tolk.
- Ö** - Övertid, det arbete du utför utanför din arbetstid och som du ska få ersättning för.

Att kliva ut ur osynlighetens skugga

Anna Witter-Merithew

För en tid sedan diskuterade några döva kollegor ett ämne som ofta återkommer när man diskuterar tolkade samtal, tolkens attityd. Begreppet användes, precis som jag tidigare erfarit, i en negativ bemärkelse. I huvudsak uppfattade mina kollegor tolkarna vid tillställningen de deltagit i som distanserade, frånvarande och mycket ointresserade.

Vad hände?

När jag frågade dem om specifika beteenden, beskrev de för mig hur tolkarna anlände till uppdraget, meddelade arrangören att de kommit, presenterade sig kort för de döva tolkanvändarna och höll sig sedan för sig själva längst fram i rummet, där de började sms:a och småprata medan de väntade på att evenemanget skulle börja.

Under uppdraget förekom mycket liten, om ens någon, ansats från tolkarnas sida att stämna av med tolkanvändarna om det fungerade bra eller inte. Under pauserna försvann tolkarna iväg eller höll sig längst fram i rummet där de sms:ade, pratade i telefon eller med varandra. Det förekom ingen inledande kontakt för att bryta isen så att tolkanvändarna och tolkarna kunde bekanta sig med varandra eller för att diskutera placering och andra praktiska detaljer. Tolkarna frågade inte efter tolkanvändarnas preferenser eller om dessa var nöjda med den utförda tolkningen.

I slutet av evenemanget sa tolkarna kort hejdå och gick. Detta uppförande, eller brist därav, uppfattades som kulturellt oförskämt och uppvisade en dålig attityd. De döva personerna sa att de blev distraherade av detta under det tolkade uppdraget. Deras tankar brottades med att arbeta genom

respektive med tolkarna, istället för att fokusera på ämnet som tolkades.

Detta exempel på tolkens attityd har verkligen satt sig kvar hos mig. Jag märker att jag själv är mycket uppmärksam på hur vi teckenspråkstolkar etablerar vår närvaro och hur vi förhåller oss till tolkanvändare före, under och efter tolkuppsdrag. Till följd av detta har jag blivit ännu mer medveten om hur djupt idén om den osynliga tolken är förankrat i vårt professionella utövande.

Även om vi strävar framåt teoretiskt och filosofiskt för att fördjupa vår relation till döva personer, visar en del av våra handlingar att vi fortfarande arbetar i osynlighetens skugga. Vad detta professionella agerande kommunicerar till döva kan komma att motverka våra avsikter.

Den osynliga tolken

Historiskt sett har tolkar uppmanats att utföra sin uppgift så diskret som möjligt för att minimera risken att tolken kliver utanför sin roll och tar över. I extremfall skulle tolken uppträda som om hen var helt osynlig och bara vara ett medium för att överföra information från ett språk till ett annat. Tolkar kan uppfatta det som att de måste vara distanserade för att kunna uppfattas som opartiska och/eller professionella. Tolkar kan instruera talaren att fortsätta prata "som om jag inte ens är här". Dessvärre har en sådan inskränkt syn på tolkens roll visat sig vara full av missuppfattningar; en tolks närvaro mitt i det som annars skulle varit en direkt mänsklig interaktion, får alltid naturliga konsekvenser. Det har gjorts studier inom tal- och teckenspråkstolkning som belyser i vilken utsträckning tolkens närvaro

påverkar kommunikationen, ofta på oväntade och oavsiktliga sätt.

I verkligheten har synen på teckenspråkstolkare som enbart förmedlare alltid varit felaktig, främst på grund av att tolken måste vara fysiskt och mentalt närvarande för att interaktionen ska bli lyckad. Tolken kan inte låtsas som om hen är osynlig eftersom det uppenbarligen finns situationer där tolken behöver styra kommunikationsflödet och underlätta

Anna Witter-Merithew är en nationellt certifierad tolk (USA, reds. anm.), specialiserad inom juridik och vardagstolkning. Hon har tjänstgjort i en mängd lokala, statliga och nationella ledarskapspositioner, inklusive ordförande och vice ordförande för RID* och medgrundare och vice ordförande för CIT**. Anna, som är CODA, har undervisat i och administrerat tolkutbildningar i över 35 år och är för närvarande chef för UNC MARIE Center***. MARIE är ett av sex center som utgör National Consortium of Interpreter Education Centers. Hon har också publicerat en mängd olika artiklar och hjälpmedel som rör tolkning och tolkutbildning, varav flera har skrivits i samarbete med uppskattade kollegor.

eller be om förtydliganden, samt ingripa mer aktivt när det är lämpligt. Vidare är underlättande av och tillgång till kommunikation kärnan i all tolkning, och detta är beroende av samspelet som en del av tolkningsprocessen.

Trots det finns fortfarande de som vidmakthåller att tolken ska vara osynlig, det märks tydligt i exemplet från de döva kollegorna där de mötte tolkar som var distanserade och oengagerade. Det finns fortfarande en del arbete kvar vad gäller att kliva ut ur osynlighetens skugga, att fokusera på hur vi etablerar vår närvaro är bara en del av det.

Tolkens närvaro

Tolkens närvaro handlar om teckenspråkstolkens sätt och uppträdande i samspel med tolkanvändarna. Denna närvaro utgörs lämpligen av ett lugn och en effektivitet som möjliggör för tolken att uppnå ett produktivt samarbete med tolkanvändarna. Den här egenskapen är som en anda eller ett förhållningssätt som uppfattas av tolkanvändarna som genuint engagemang, uppmärksamhet, beredskap, acceptans och respekt. Grunden till detta är tolkens önskan om att prestera något som främjar ett lyckat resultat, så att tolkanvändarnas syfte med den tolkade situationen uppfylls. Det borde vara självklart både före, under och efter ett tolkupdrag.

Tolkens närvaro innefattar det sinnestillstånd och den nivå av uppmärksamhet som en teckenspråkstolk har i sitt arbete, tillståndet att vara helt fokuserad på de omständigheter och den kommunikation som är, utan att distraheras av irrelevanta tankar eller

yttre händelser. Denna skärpa i tanke och uppmärksamhet på den aktuella uppgiften är en viktig del av tolkens förmåga att leverera en korrekt tolkning som förmedlar kärnan av det som sägs. Att etablera den här närvaron är viktigt för att skapa en anda av samarbete och etablera tillit hos tolkanvändarna.

Begrunda t.ex. vikten av att etablera närvaro inom sjukvården, där en ömsesidig lyhörddhet mellan vårdpersonal, patient och teckenspråkstolk ökar mängden och kvaliteten på den information om patientens sjukdom som överförs i båda riktningarna. Detta kan ge en mer exakt diagnos samt öka patientens kunskap om sin egen hälsostatus, vilket leder till att hen i större utsträckning följer den föreslagna behandlingsplanen. Då detta äventyras på grund av att tolken inte lyckas skapa en fungerande närvaro, ökar risken för missförstånd.

Låt oss ta klivet

Det är viktigt att förstå att det krävs ett medvetet engagemang för att upprätthålla en sådan närvaro, något som inte alltid är lätt att uppnå i den hektiska värld vi lever i. Det finns mycket i vår omgivning som kräver vår uppmärksamhet. Utmaningen ligger i att väga allt det språkliga som är förknippat med tolkning mot dynamiken mellan personerna i en tolkad situation. Men om vår avsikt är att skapa och upprätthålla meningsfulla relationer med döva tolkanvändare, är detta ett sätt för oss att göra skillnad på.

Var börjar vi? Ett första steg är att vända blicken mot sig själv, vi drar alla nytta av att granska oss själva för att vara uppmärksamma på våra sociala beteenden.

- Ser jag till att jag har tid innan uppdraget för att bekanta mig med de döva tolkanvändarna och diskutera praktiska detaljer?
- Stämmer jag av regelbundet med tolkanvändarna under uppdraget för att säkerställa att allt flyter på bra?
- Är jag tillgänglig för tolkanvändarna under pauser för att se om jag kan vara till hjälp?
- Undviker jag att använda mobil (eller annan teknik) under uppdrag så att jag finns till hands ifall tolkanvändarna behöver mig?
- Utstrålar min sinnesstämning och mitt uppträdande att jag är uppmärksam, alert, engagerad och redo?
- Finns jag tillgänglig i slutet av uppdraget ifall tolkanvändarna vill få kontakt med mig?
- Ifall jag måste gå omedelbart efter ett uppdrag, meddelar jag först tolkanvändaren det och tackar för samarbetet?
- Diskuterar jag regelbundet med döva personer, i icke-tolkade situationer, om deras uppfattningar om och förväntningar på tolkar? Om ja, är jag bra på att ta till mig vad de säger?

Så här kan vi arbeta praktiskt för att förbättra döva tolkanvändares upplevelser av teckenspråkstolkar, och därmed förbättra vår relation med döva personer. Låt oss ta klivet ut ur osynlighetens skugga och visa vår respekt för dövvärldens sociala och kulturella normer. Kanske kommer då diskussionerna handla mindre om tolkens attityd och mer om "dövnerv"?

*RID= Registry of Interpreters for the Deaf

**CIT= Conference of Interpreter Trainers

***UNC MARIE Center= University of Northern Colorado Mid-America Regional Interpreter Education (MARIE) Center

Läser du månne ett lånat exemplar av Tolktrycket?

Skaffa dig ditt aldeles egna exemplar, levererat direkt hem till dig, och stöd samtidigt Sveriges
teckenspråkstolkars förening. Läs mer och teckna en prenumeration på sttf.org

